

Історія вчень про державу і право. Навчальний посібник у 2-х частинах

В учебном пособии представлены основные политико-правовые учения, охарактеризованы процесс их возникновения, развития, становления. В Первой части «История зарубежных политико-правовых учений» рассмотрены следующие периоды, как Древний мир, Средние века, Новый и Новейший времена. Вторая часть «История политико-правовых учений Украина» охватывает период от Киевской Руси до современности независимой Украины.

Анализ учений о государстве и праве должно помочь студентам осознать процесс формирования и динамику ценностей права и государства на разных исторических этапах, ознакомить с историческими корнями политико-правовых идей и выдающимися личностями, которые создавали и представляли правовые концепции.

Для студентов высших учебных заведений: юристов, политологов, историков и всех, кто интересуется проблемами государства и права.

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	5
I. Завдання і значення курсу «Історія вчень про державу і право».....	5
II. Предмет історії вчень про державу і право	6
III. Методи вивчення історії вчень про державу і право.....	7
IV. Періодизація історії вчень про державу і право	7

ЧАСТИНА ПЕРША. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

ТЕМА I.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ДАВНЬОГО СХОДУ

1. Виникнення політико-правових вчень	9
2. Політико-правові вчення Давньої Індії	19
3. Політико-правові вчення Давнього Китаю	22

ТЕМА II.

ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ КОНЦЕПЦІЇ АНТИЧНОГО СВІТУ

1. Політичні і правові концепції Стародавньої Греції	29
2. Політичні і правові теорії Стародавнього Риму	38
3. Політичні і правові ідеї раннього християнства	40
4. Зародження політико-правових вчень Августина Блаженного	43

ТЕМА III.

ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ ІДЕЇ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ПЕРІОДУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

1. Теократичні вчення Августина Аврелія і тираноборська концепція Іоанна Солсберійського	47
2. Політико-правові ідеї середньовічних ересей	50
3. Хома Аквінський. Політико-правова теорія середньовічної схоластики	53
4. Вчення про закони і державу Марсилія Падуанського	56
5. Юристи середньовіччя	59

ТЕМА IV.

ПОГЛЯДИ НА ДЕРЖАВУ І ПРАВО В ЕПОХУ ВІДРОДЖЕННЯ, РЕФОРМАЦІЇ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ XVI століття

1. Вчення Нікколло Макіавеллі про державу	62
2. Теорія Жана Бодена про державний суверенітет	65
3. Політико-правові ідеї Реформації.....	67
4. Утопічний соціалізм і комунізм Томаса Мора і Томмазо Кампанелли ...	73
5. Політико-правові ідеї тираноборців. Етьєн де Ла Боссі.....	77

ТЕМА V.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА ПЕРІОДУ РАННІХ АНТИФЕОДАЛЬНИХ РЕВОЛЮЦІЙ У ГОЛЛАНДІЇ Й АНГЛІЇ

1. Вчення Гуго Гроція про державу і право	80
2. Погляди Томаса Гоббса на державу і право	83
3. Правова ідеологія в період Англійської революції 1640–1649 рр.	84
4. Теорія природного права Бенедикта Спінози	89
5. Вчення Джона Локка про право і державу. Обґрунтування «Славної революції» в Англії 1688 р.	91

ТЕМА VI.

ПРАВОВІ ІДЕЇ НІМЕЦЬКОГО ТА ІТАЛІЙСЬКОГО ПРОСВІТНИЦТВА XVII–XVIII СТОЛІТЬ

1. Природно-правові теорії в Німеччині. Самуїл Пуфендорф Християн Томазій. Християн Вольф	95
2. Правові теорії в Італії. Джамбаттіста Віко. Чезаре Беккарія	101

ТЕМА VII.

КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ФРАНЦУЗЬКОГО ПРОСВІТНИЦТВА У XVIII СТОЛІТТІ

1. Політико-правова програма Вольтера	106
2. Політико-правова доктрина Шарля Монтеск'є	109
3. Теорія народного суверенітету Жан-Жака Руссо	113
4. Політико-правові вчення французького соціалізму і комунізму	116
5. Політико-правові думки періоду Французької революції 1789–1794 рр.	121
6. Проблеми держави і права в документах «Змова в ім'я рівності»	123

ТЕМА VIII.

ПОЛІТИЧНІ І ПРАВОВІ ТЕОРІЇ США В ПЕРІОД БОРОТЬБИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ У XVIII–XIX СТОЛІТТЯХ

1. Політико-правові ідеї Бенджаміна Франкліна	126
2. Томас Пейн про державу і право	128
3. Політико-правові погляди Томаса Джефферсона	130
4. Олександр Гамільтон про державу і право	133
5. Політико-правові вчення Джеймса Медісона	134
6. Політико-правові ідеї Джона Адамса	136
7. Правові погляди Джона Маршалла	137
8. Вчення Олівера Холмса про право та політико-правові погляди Вудро Вільсона	139

ТЕМА IX.

ПОЛІТИЧНА І ПРАВОВА ДУМКА В НІМЕЧЧИНІ КІНЦЯ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТТЯ

1. Іммануїл Кант про право і державу	144
--	-----

2. Правова теорія Іоганна Готліба Фіхте	148
3. Георг Гегель про державу і право	150
4. Історична школа права. Густав Гуго, Фрідріх Савіньї, Георг Пухта	154

ТЕМА X.**ПОГЛЯДИ НА ДЕРЖАВУ І ПРАВО В АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ
В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ**

1. Правова теорія Ієремія Бенґама з питань права і держави	159
2. Правові вчення Джона Остіна, Джона Стюарта Мілля	164
3. Концепція конституційної держави Бенджаміна Констана і Алексіса Токвіля	168
4. Політико-правова доктрина Огюста Конта	172
5. Теорія реформ держави, права Вільгельма Гумбольдта і Лоренца Штейна «Надкласова монархія»	178

ТЕМА ХІ.**ПРАВОВІ ТЕОРІЇ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ**

1. Юридичний позитивізм Карла Берґбома й Адемара Есмана	182
2. Вчення Рудольфа Ієрінґа про право і державу	187
3. Правова концепція Георга Еллінека	190
4. Проблеми держави і права у вченнях Герберта Спенсера	192
5. Правова теорія держави Людвіґа Гумпловича	195
5. Неокантіанське вчення про право Рудольфа Штаммлера	197

ТЕМА ХІІ.**ПРАВОВІ ІДЕЇ В ЄВРОПІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ**

1. Соціалістичні політико-правові вчення	199
2. Позитивістський нормативізм Ганса Кельзена	206
3. Правова доктрина солідаризму Лєона Дюґі	209
4. Психологічна теорія права Лева Йосиповича Петражицького	212
5. Школа «вільного права»	215
6. Політико-правова теорія типології влади, теорії еліт, бюрократії. Макс Вебер, Вільфредо Парето, Гаєтано Моска	219

ТЕМА ХІІІ.**ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ ЄВРОПИ І РОСІЇ ХХ СТОЛІТТЯ**

1. Політичні та правові погляди В. Соловйова, С. Булгакова, М. Бердяєва	223
2. В. І. Ленін, Й. В. Сталін та їхні політико-правові погляди	228
3. Політико-правові вчення націонал-соціалізму	233
4. Відроджене природне право	237
5. Політико-правові вчення радянського часу	240

ЧАСТИНА ДРУГА.**ІСТОРІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ УКРАЇНИ****ТЕМА ХІV.****ПОЛІТИЧНА І ПРАВОВА ДУМКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ**

1. Етапи формування давньоукраїнської державності та її фіксація у письмових джерелах	247
2. Початок становлення української державності. Княгиня Ольга та розвиток права	250
3. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого. Християнізація та державність	256
4. Утвердження української ранньофеодальної держави. Правові настанови Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха	261

ТЕМА ХV.**УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА
ХVІ–ПОЧАТКУ ХVІІ СТОЛІТТЯ**

1. Гуманістичні погляди на державність доби Ренесансу в Україні (Ю. Дрогобич, С. Оріховський, В. Острозький, М. Смотрицький)	268
2. Політико-правові ідеї реформації і контрреформації на українських землях (І. Вишенський, К. Транквіліон-Старовецький, Л. Зізаній, С. Зізаній, Я. Длугош. І. Борецький, Ф. Христофор, П. Скарґа)	273
3. Роль Києво-Могилянської академії в державотворенні і праві (П. Могила, Ф. Прокопович, С. Яворський)	277

ТЕМА ХVІ.**ПРАВО І ПОЛІТИКА****КОЗАЦЬКО-ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ**

1. Внесок Богдана Хмельницького в українське державотворення	281
2. Політико-правові ідеї України часів Руїни (Ю. Хмельницький, І. Виговський, Ю. Немирич)	285
3. Іван Мазепа в боротьбі за українську державність	287
4. Конституція Пилипа Орлика	289

ТЕМА ХVІІ.**ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ КОНЦЕПЦІЇ
УКРАЇНЬСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ**

1. Правові ідеї Яківа Козельського та Семена Десницького	292
2. Василь Капніст про автономію України	295
3. Григорій Сковорода та Іван Котляревський – видатні мислителі ХVІІІ століття	296

ТЕМА XVIII.

УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ДУМКА
КІНЦЯ XVIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТТЯ

1. Західноукраїнські юристи – засновники петербурзької юридичної школи (М. Баудянський, П. Лодій, В. Кукольник) 299
2. Формування харківської та київської юридичних шкіл (Й. Шад, К. Неволін, М. Іванишев) 303
3. Національне відродження в Галичині. Іван Могильницький – борець за права української мови 305

ТЕМА XIX.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ УКРАЇНИ
СЕРЕДИНИ XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

1. Концепції конституціоналізму Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, Г. Андрузький) 307
2. Тарас Шевченко – ідеолог народної революції 312
3. Революційно-демократична ідеологія українських народників (М. Драгоманов, П. Антонович, П. Чубинський, В. Вербицький) 314
4. Держава і право у поглядах українських соціалістів та радикалів (С. Подолинський, О. Терлецький, М. Павлик) 322
5. Демократичні та національно-державницькі погляди Івана Франка та Лесі Українки 328
6. Формування львівської та одеської юридичних шкіл (О. Огоновський, П. Казанський, О. Федоров) 333

ТЕМА XX.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВЧЕННЯ УКРАЇНИ XX СТОЛІТТЯ

1. Формування соціологічної школи права (Є. Ерліх та Б. Кістяківський) 337
2. Михайло Грушевський – центральна постать українського державотворення початку XX століття 343
3. Українські концепції держави та права першої половини XX століття (В. Вернадський, С. Дністрянський, Ю. Бачинський, М. Лозинський, В. Липинський, В. Винниченко) 346
4. Концепції українського націоналізму (М. Міхновський та Д. Донцов) 359
5. Радянський період розвитку правових вчень в Україні 365
6. Тенденції розвитку сучасної української правової думки 369

ПРОГРАМА КУРСУ

«ІСТОРІЯ ВЧЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО»

- Вступ 373
- ТЕМА 1. Політико-правові вчення Давнього Сходу 373
- ТЕМА 2. Політичні і правові концепції Античного світу 373

- ТЕМА 3. Політичні і правові ідеї Західної Європи періоду середньовіччя 374
- ТЕМА 4. Погляди на державу і право в епоху Відродження, Реформації в Західній Європі XVI ст. 374
- ТЕМА 5. Політико-правова думка періоду ранніх антифеодальних революцій у Голландії й Англії 375
- ТЕМА 6. Правові ідеї Німецького та Італійського Просвітництва XVII–XVIII століть 375
- ТЕМА 7. Концепція держави і права Французького Просвітництва у XVIII ст. 376
- ТЕМА 8. Політичні і правові теорії США у XVIII–XIX століттях 377
- ТЕМА 9. Політична і правова думка в Німеччині кінця XVIII – початку XIX століття 377
- ТЕМА 10. Погляди на державу і право в Англії і Франції в першій половині XIX століття 378
- ТЕМА 11. Правові теорії Європи в другій половині XIX століття 379
- ТЕМА 12. Правові ідеї в Європі на початку XX століття 380
- ТЕМА 13. Політико-правові вчення Європи і Росії XX століття 381
- ТЕМА 14. Концепції держави і права в Україні 382

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

- СЕМІНАР № 1. Політико-правові вчення Стародавнього Сходу 385
- СЕМІНАР № 2. Політико-правові концепції античного світу 386
- СЕМІНАР № 3. Політико-правова думка західноєвропейського середньовіччя 387
- СЕМІНАР № 4. Погляди на державу і право в епоху Відродження, Реформації в Західній Європі XVI ст. 388
- СЕМІНАР № 5. Політико-правова думка ранніх антифеодальних революцій в Голландії та Англії 389
- СЕМІНАР № 6. Розвиток політичної і правової думки Просвітництва XVII – XVIII ст. 390
- СЕМІНАР № 7. Концепції держави і права Французького Просвітництва у XVIII ст. 392
- СЕМІНАР № 8. Політичні і правові теорії США періоду боротьби за незалежність у XVIII–XIX століттях 393
- СЕМІНАР № 9. Політико-правові вчення в Німеччині. Кінець XVIII – початок XIX ст. 394
- СЕМІНАР № 10. Правові теорії Англії та Франції першої половини XIX ст. 395
- СЕМІНАР № 11. Правові вчення в Західній Європі другої половини XIX ст. 398
- СЕМІНАР № 12. Політичні і правові вчення Європи на початку XX ст. 399
- СЕМІНАР № 13. Політико-правові вчення XX ст. 400
- СЕМІНАР № 14. Концепції держави і права в Україні 401
- Контрольні питання до курсу 401
- Перелік основних джерел та літератури до всіх тем 405

Перейти на сайт →